

Onderwerp Beantwoording vragen ex art. 42 RvO
over Natuurwaarde vloeivelden Suikerunieterrein

Steller Wout Veldstra

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 3678314 Bijlage(n) 1 Ons kenmerk RO 13.4065236

Datum **18 DEC 2013** Uw brief van 26-11-2013 Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij doen wij u ons antwoord toekomen op de door de heer Leemhuis van de fractie van GroenLinks gestelde vragen ex art. 42 RVO inzake de natuurwaarde van de vloeivelden op het Suikerfabriekterrein. De brief van de vragensteller treft u aan als bijlage bij deze brief.

De vragen betreffen met name de natuurwaarde van de nog watervoerende bezinkbekkens in het noordwestelijke deel van het bedrijfsterrein. Het gaat hier vooral om de waarde als fourageergebied voor water- en waadvogels, zoals eenden, futen, kluten en dergelijke.

Enkele soorten broeden hier ook, waarvan met name het aantal broedgevallen van de Geoorde Fuut opvallend is. De afwezigheid van bomen in de oorspronkelijke inrichting van het gebied speelt hierbij een grote rol; hierdoor is er weinig predatiedruk¹ door roofvogels en kraaien. Naast deze waarde voor de vogels hebben de waterbekkens een belangrijke functie als fourageergebied voor een groot aantal vleermuizen van diverse soorten. Met name deze functie is naar onze mening van belang, omdat de fourageergebieden van vleermuizen wettelijk beschermd zijn. Dit geldt overigens ook voor de kolonieplaats van de kokmeeuwen op de grondberging in het zuidelijk deel; een vaste verblijfplaats in de zin van de wet.

Het betreffende deel van het bedrijfsterrein maakt mede om deze redenen deel uit van de Stedelijke Ecologische Structuur. Bij een toekomstige invulling van het Suikerfabriekterrein met andere functies zal er daarom zeker aandacht besteed moeten worden aan het in standhouden van de wettelijk beschermde natuurfuncties en het realiseren van vergelijkbare natuurwaarden voor de andere onderdelen, waarbij de verbinding met de aangrenzende SES-structuur van het Stadspark en langs het Hoendiep en de Eelderbaan tevens van groot belang is. Voor de vleermuizen is daarbij vooral de aanwezigheid van ruime oppervlaktes voedselrijk water van belang. De

¹ De kans om opgegeten te worden

fourageerfunctie voor de waadvogels vraagt daarnaast om ondiepe vooroevers en wisselende waterpeilen, zodat regelmatig voedselrijke slibvelden beschikbaar zijn. De laatste jaren is meer opgaand groen in het gebied gegroeid, wat gunstig is voor de meeste vleermuissoorten, maar zal leiden tot vertrek van de watervogels, met name de bijzondere soorten zijn in dit opzicht kwetsbaar.

Op korte afstand van het Suikerfabriekterrein is de laatste jaren in het gebied van de Eelder- en Peizermaden een zeer groot natuurgebied ontwikkeld, wat door zijn functie als dynamische waterberging juist geschikt is voor deze soorten. Het beheer van het gebied is met name door regelmatige peilwisselingen gericht op het in standhouden van een biotoop voor moeras- en watervogels. De natuurwaarden zijn daar in korte tijd spectaculair toegenomen en grote aantallen vogels maken gebruik van het gebied als fourageer- en broedgebied. De unieke positie en daarmee het belang van de vloeivelden voor de instandhouding van deze soorten lijken daardoor sterk verminderd.

Zoals bekend zijn door het vertrek van de suikerfabriek en het stilvallen van het bedrijfsproces sinds 2008 twee belangrijke voorwaarden voor het in standhouden van de biotoop voor de waadvogels en een aantal soorten watervogels op de vloeivelden weggevallen. Er treden geen wisselingen meer op in het waterpeil en door het wegvallen van het intensieve beheer op het terrein groeit het gebied geleidelijk dicht met opgaand groen. Voor het herstel van de dynamiek in het waterbeheer zijn in de afgelopen jaren diverse voorstellen gedaan, die steeds een aanzienlijke investering in apparatuur en infrastructuur of zelfs de aanwezigheid van een bedrijfsmatige activiteit zoals een viskwekerij vragen, terwijl er geen initiatieven of financiering hiervoor aanwezig is. Naar onze mening is het belang voor het in standhouden van deze specifieke biotoop met de ontwikkeling van De Onlanden sterk verminderd en zal de ontwikkeling van andere natuurwaarden die meer op de gewijzigde omstandigheden aansluiten, een beter perspectief bieden. In het algemeen zijn wij geen voorstander van conserverend natuurbehoud in het stedelijk gebied, maar de noodzaak tot instandhouding van de fourageerfunctie voor vleermuizen is hier evident. In verband hiermee zal in een toekomstige situatie in ieder geval een aanzienlijke oppervlakte open water aanwezig moeten blijven.

Met het oog op het voorgaande beantwoorden wij de vragen van de GroenLinksfractie als volgt:

1. Is het college nog altijd van plan de unieke natuurwaarde van de vloeivelden te beschermen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze?

De natuurfunctie van de vloeivelden als fourageer- en broedgebied voor water- en waadvogels kan niet anders dan met investeringen en een complex beheersysteem in stand gehouden worden. Hiervoor is nog geen financiering beschikbaar. Wij zullen ons wel inzetten voor het behoud van de fourageerfunctie van het gebied voor de vleermuizen.

2. De natuurwaarde van de vloeivelden zijn sinds 2009 door het verstrijken van de tijd al flink afgenomen. Welke tijdelijke maatregelen kan het college nemen om dit proces een halt toe te roepen?

Uit de ingestelde ecologische onderzoeken en onze ervaringen ter plaatse is eerder een toename van de natuurwaarde gebleken ten opzichte van de situatie tijdens het bedrijfsmatig gebruik van het terrein. Wel beperkt de opslag² van wilgen en elzen rond de bezinkbekkens geleidelijk de geschiktheid van het gebied voor watervogels. De opslag is om deze reden enkele malen gedeeltelijk verwijderd. Begrazing van de taluds met geiten en/of schapen zou nieuwe boomvorming kunnen voorkomen. Met ingang van volgend groeiseizoen zullen wij het gebied opnemen in de routes van de stadskudde of het permanent door een kleiner aantal dieren laten begrazen.

3. Is het college bereid onderzoek te doen naar de wijze waarop het oude dynamische evenwicht op een ingenieuze wijze weer zou kunnen worden nagebootst? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wanneer kan dat onderzoek gereed zijn?

De natuurorganisaties hebben in het kader van De Campagne een voorstel ingediend, waarbij de dynamiek en de voedselrijkdom door de aansluiting op een viskwekerij gedeeltelijk hersteld zou worden. Tot nu toe heeft zich echter geen initiatiefnemer voor een dergelijke onderneming gemeld. Wij hebben onderzocht of er peilwisselingen met behulp van een of meerdere windmolens te realiseren zijn. Het is echter onzeker of deze maatregelen voldoende zijn om de gewenste biotoop voor langere tijd te handhaven.

4. Is het college bereid actief te zoeken naar oplossingen, samen met bijvoorbeeld natuurorganisaties en inwoners van de stad, voor het behoud van deze schakel in de stedelijke ecologische structuur? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze?

Ook bij de realisatie van tijdelijke plannen voor de invulling van het Suikerunieterrein zal het behoud van het gebied als onderdeel van de SES een opgave blijven. Uiteraard zullen de natuurorganisaties bij de uitwerking van deze plannen betrokken worden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. R.L. (Ruud) Vreeman

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

² uit de grond groeien van stammen/takken dichtbij of verder verwijderd van de moederplant

Aan: het College van B&W van de gemeente Groningen
Betreft: vragen ex art. 42 RvO inzake natuurwaarden vloeivelden Suikerunieterrein

Groningen, 26 november 2013

Geacht college,

De suikerfabriek van Groningen was tot 2009 een beeldbepalend complex en de weeïge-zoete geur die er uit opsteeg maakte tijdens de bietencampagne deel uit van het dagelijks leven van de stad. Door de wijze waarop de SuikerUnie voor de productie van suiker gebruik maakte van het enorme omliggende terrein, is het ook een belangrijk natuurgebied geworden met een uniek ecosysteem. Met name de vloeivelden zijn een bijzondere habitat geworden voor vele soorten vogels, zoals grutto's, een grote kolonie kokmeeuwen, de vrij zeldzame geoorde fuut en voor allerlei soorten eenden: wilde eenden, tafeleenden, krakeenden en slobbeenden.

De vloeivelden werden gebruikt om het voedselrijke afvalwater uit het suikerproces te zuiveren voordat het weer ingezet kon worden in de fabricage van suiker. De vloeivelden kenden daardoor niet alleen constant beweging, ook varieerde de waterstand aanzienlijk, afhankelijk van de hoeveelheid water die uit de fabriek kwam. Het terrein rondom de vloeivelden werd beheerd, waarbij de begroeiing kort werd gehouden, wat ideaal is voor watervogels. Niet voor niets maken de vloeivelden deel uit van de stedelijke ecologische structuur.

Doordat de fabriek in 2009 is stilgelegd is dit systeem tot staan gebracht. De randen van de vloeivelden beginnen al flink dicht te groeien met wilgjes en elzen en ook de watervlaktes groeien langzaam vol met waterplanten. De slibvelden het dichtst bij de fabriek zijn zelfs al helemaal dichtgegroeid. Daarnaast is er geen toevoer meer van voedselrijk water en is de waterstand niet meer aan grote verandering onderhevig. Wel zakt de waterstand langzaam maar zeker. Dit alles is nadelig voor alle bijzondere en minder bijzondere vogelsoorten, die juist profijt hadden van het open terrein. Ze dreigen dan ook te verdwijnen uit het gebied.

Sinds 2009 zijn er allerlei grotere en kleinere plannen voor het gebied gelanceerd en weer afgevoerd, zoals de Campagne, de Floriade en nu is de bedoeling dat er een Maatschappelijke Onderneming het beheer van het terrein ter hand gaat nemen. Maar steeds minder hebben we gehoord over de unieke natuurwaarden in de Noordwesthoek van het Suikerunieterrein. Naar aanleiding van bovenstaande heeft GroenLinks de volgende vragen:

1. Is het college nog altijd van plan de unieke natuurwaarden van de vloeivelden te beschermen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze?
2. De natuurwaarden van de vloeivelden zijn sinds 2009 door het verstrijken van de tijd al flink afgenomen. Welke tijdelijke maatregelen kan het college nemen om dit proces een halt toe te roepen?
3. Is het college bereid onderzoek te doen naar de wijze waarop het oude dynamische evenwicht op een ingenieuze wijze weer zou kunnen worden nagebootst? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wanneer kan dat onderzoek gereed zijn?
4. Is het college bereid actief te zoeken naar oplossingen, samen met bijvoorbeeld natuurorganisaties en inwoners van de stad, voor het behoud van deze schakel in de stedelijke ecologische structuur? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze?

Namens de fractie van GroenLinks,

Benni Leemhuis